

KATJA HUUMO

Vielä historian vuohista ja lampaista

Katja Huumon kirjoittama arvostelu Juhani Myllyn teoksesta *Kansallinen projekti. Historiankirjoitus ja politiikka autonomisessa Suomessa* julkaistiin Historiallisessa Aika-kauskirjassa 4/2002. Huumo vastaa Myllylle, joka kommentoi arvostelua edellisessä numerossa (Haik 2/2003 s. 344).

■ Ymmärsin kyllä jo itse kirjaa lukiessani, että Mylly ei väitä 1800-luvun historiantutkimuksen olleen politiikasta vapaata; kerrohan tämän jo kirjan nimikin. Halusin sen sijaan korostaa etenkin kirjan ensimmäisessä luvussa ilmenevää ajatusta siitä, että on ylipäätään olemassa sellainen asia kuin tiedeyhteisön määrittelemä tiede/tieteellisyys ja (sitä seuraava?) ”todenmukaisen tiedon mahdollisuus”, joka jollain tapaa eroaa po-

litiikan ja yhteiskunnallisten olojen läpäisemästä tieteestä. Tämä huolimatta siitä, että tällaista ns. tieteensisäisten näkökantojen määrittämää historiankirjoitusta ei Suomessa 1800-luvulla ollut, eikä Mylly sellaista väitäkään olleen.

Kirjoittajan tarkennuksista huolimatta olen yhä – nyt johdantoluvun uudelleen lukeneena – jaon olemassaolosta samaa mieltä kuin alkuperäisessä arvostelussani. Mylly toteaa kirjassaan, että

”historian poliittisuus on kytköksissä yleisempiin valtiollisiin ja yhteiskunnallisiin pyrkimyksiin, jotka heijastuvat myös historiantutkimuksen sisälle. Tämä ei mitätöi alan tiedepohjaisuutta ja todenmukaisen tiedon mahdollisuutta, mutta on pään pensaaseen työntämistä yrittää kuvitella, että historiantutkimus – ja vielä vähemmän muut menneenkuvaukset – on ikään kuin pahalta maailmalta suojattu tieteen saareke ... Historiantutkimuksen (–) voi ymmärtää menneenkuvausten erikoistapauksena ja historiankirjoituksen osana, joka tuottaa menneestä todellisuudesta kertovia tiedepohjaisia esityksiä eli tutki-

muksia. Näihin liittyy siis yleisen historiatiedon intressin lisäksi myös erityinen tiedeintressi, jota tiedeyhteisö ylläpitää. Näin esitettyä tämän tutkimuksen ... keskeinen näyttämö ei ole tieteensisäinen vaan nimenomaan *historiankirjoitus poliittisessa kontekstissaan*. Toiseksi, keskeinen teema on *historiankirjoituksen poliittisuus*, ei historiankirjoitus sinänsä.” (s. 20–22, kursivoinnit Myllyn)

Olisin tietenkin heikoilla jäillä, jos ryhtyisin väittämään kirjoittajaa vastaan, mitä hän on tekstillään tarkoittanut tai minkälainen on hänen tiedekäsityksensä. Jokainen voi myös ymmärtää yllä olevat lainaukset eri tavoin, mutta mielestäni niissä näkyy arvostelussani (ehkä kokonaisuutta ajatellen suhteessa liikaa) painottamani periaatteellinen jako tutkimuksen poliittisuuteen ja toisaalta tiedeyhteisön määrittelemään tieteellisyyteen.

Yleisemmin voisi todeta, että tieteen ja politiikan lukuisat yhtymäkohdat ovat aihepiiri, jota olisi tähdellistä pohtia nykyistä enemmän niin ihmis- kuin luonnontieteiden osalta. ■